

В. В. Біліченко, С. О. Романюк

*Вінницький національний технічний університет
Хмельницьке шосе, 95, м. Вінниця, Україна, 21021
bilichenko_v@mail.ru*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРОЕКТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ І ВИРОБНИЧО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ

Запропоновані визначення проекту розвитку виробничо-технічної бази автотранспортного підприємства, продукту і результату даного проекту. Встановлено взаємозв'язок проектів реалізації стратегій виробничих систем автомобільного транспорту і виробничо-технічної бази.

Ключові слова: *виробничо-технічна база, стратегії розвитку, виробничі-системи транспорту.*

Вступ. Життєвий цикл проекту, як відомо, розглядається як сукупність логічно взаємопов'язаних робіт в процесі завершення яких досягається один з основних результатів проекту. При цьому, як зазначається в багатьох дослідженнях, в умовах формування життєвого циклу проекту природно виходить з життєвого циклу об'єкта, який є продуктом проекту (будинки, інформаційна система, обладнання тощо) [1 с. 205].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Життєві цикли проекту є специфічними не тільки відносно галузі, в якій здійснюється проектне управління (будівництво, фармацевтика та ін.), а й відносно окремих організацій. На практиці має місце формування, так званого, корпоративного стандарту проекту. Так, як зазначає В. Дункан, в США багато компаній розглядає життєвий цикл своїх проектів «практично за об'єкт релігійного поклоніння», який не підлягає перегляду або критиці [2, с. 24].

Розглянемо умови взаємодії життєвого циклу проектів розвитку об'єкта і життєвого циклу власне об'єкта, який є продуктом проекту, на прикладі проектів будівництва.

Так, за П.У. Моррісом, типовий життєвий цикл проекту будівництва складається з таких чотирьох фаз як техніко-економічне обґрунтування, планування та проектування виробництва, а також прийом та введення в експлуатацію [3, с. 15].

Разом з тим, як наголошується в роботі [1, с. 206], життєвий цикл об'єкта (будівлі) даними фазами не обмежується. Виходячи з цього, рядом сучасних підходів до управління проектами будівництва пропонується суттєво ширший погляд на життєвий цикл проекту будівництва включаючи до останнього фази стратегічного пророблення, а також наступні, до фази введення об'єкта до експлуатації, фази – як то експлуатація, реконструкція, ліквідація.

В роботі [4 с. 91] вказується на одну з головних відмінностей проектів будівництва: «Створення проекту будівництва ніколи не є кінцевим результатом, після якого ні яких результатів після проекту не залишається». Наступним кроком в логічному ланцюзі міркувань є необхідність відмови від бачення проекту як діяльності, що спрямована на досягнення разової кінцевої цілі. На противагу таким «традиційним» поглядам в межах єдиного проекту пропонується включити не тільки створення об'єкта, а й його подальший розвиток в процесі експлуатації.

В проекті, який розглядається як такий, що розвивається, не всі кінцеві цілі визначено заздалегіть, їх поява часто визначається зовнішніми обставинами, які можуть зумовити перепрофілювання або/і перепланування будівлі. А завершується такий проект тільки разом з завершенням життєвого циклу об'єкта [1, с.206].

Ця ідея знаходить підтвердження в реальній сучасній практиці реалізації інвестиційно-будівельної діяльності, яка ґрунтується на концепції девелопменту, коли ціль полягає не в тому, щоб просто створити об'єкт, а в тому, щоб створити об'єкт, який буде приносити якомога більші прибутки і якомога довше. А коли це так, то традиційний проект будівництва є лише окремим випадком проекту девелопменту. Водночас, проекти девелопменту на додачу до вищезазначених фаз будівництва, також включають фази експлуатації та ліквідації [5].

Зазначений підхід було реалізовано в роботі [6], в якій зокрема вказується на відмінність між продуктом і результатом інвестиційно-будівельного проекту. Під продуктом даного проекту автор розуміє матеріальне втілення концепції та проектно-кошторисної документації за допомогою використання інвестиційних коштів, які вкладаються в об'єкт нерухомості, а в результаті проекту виступає можливість технічної експлуатації останнього [6, с.5].

Мета статті. Виходячи з вище наведених міркувань проект розвитку системи забезпечення працездатності АТЗ АТП – це розвиток власної виробничої системи надання послуг з технічної підготовки АТЗ або/і системи постачання зазначених послуг ззовні, який має за мету, відповідно до обраної стратегії розвитку АТП, забезпечення на заданому рівні транспортного процесу працездатними АТЗ за мінімаль-

них витрат. При цьому ми виходимо з того, що виробнича система АТП включає виробничо-технічну базу разом з ремонтно-обслуговуючим персоналом та інженерно-технічними працівниками, а також з елементами технічної організації та управління виробництвом.

Матеріали і результати дослідження. Виробничо-технічна база АТП утворюється фондами, які призначені для технічного забезпечення процесу підтримки та відновлення працездатності АТЗ, а також утримування будівель, споруд, комінікацій та інших об'єктів у належному стані. Структуру фондів, які утворюють виробничо-технічну базу, також можна представити як таку, що складається з пасивної (будівлі, споруди) й активної (технічне устаткування, інструмент, пристрої) частин. Проект розвитку (оновлення) виробничо-технічної бази АТП можна класифікувати відповідно до діючої класифікації процесів відтворення основних фондів і напрямів капіталовкладень. Згідно з останньою розрізняють такі процеси: технічне переозброєння, модернізація виробничого потенціалу, реконструкція підприємств з впровадженням новітніх технологій, розширення виробництва при досить високому рівні конкурентоспроможності продукції, нове будівництво.

Технічне переозброєння – це оновлення активної частини виробничих фондів на підставі: впровадження нової техніки (технічного устаткування, пристроїв, оснастки для технічного обслуговування і ремонту АТЗ); технології; підвищення рівня механізації та автоматизації процесів технічного обслуговування і ремонту АТЗ; модернізація діючого устаткування; удосконалення форми організації виробництва і праці.

Технічне переозброєння існуючих виробничих потужностей пов'язане з заміною застарілого, фізично і морально зношеного обладнання новим, більш продуктивним. Але при технічному переозброєнні не може бути чисто механічної заміни одного обладнання іншим. Схему розробки планів з технічного переозброєння окремого підприємства, фірми та організації слід подати в такому вигляді (рис. 1). Передбачається, що підготовлений таким чином план технічного переозброєння виробництва буде спрямований на досягнення цілей і завдань, визначених схемою розвитку та перспективою.

Рисунок 1 – Схема розробки стратегічного плану технічного переозброєння виробництва

Як видно з наведеної схеми, основним показником в плані технічного переозброєння є зведені техніко-економічні показники, які порівнюються з аналогічними на підприємствах-конкурентах.

Модернізація як стратегія розвитку в ринкових умовах передбачає, перш за все, ринкову кон'юнктуру продукції чи послуги, що виробляється або надається підприємством. Це, в першу чергу, ставить питання цілей модернізації. Вона пов'язана з конкурентоспроможністю продукції чи послуги.

В основу методики модернізації, в першу чергу, покладено маркетингові дослідження. Також слід відмітити, що модернізація має дві сторони. Принципова блок-схема розробки стратегічного плану модернізації наведена на рис. 2.

Реконструкція виробництва як одна з можливих стратегій розвитку визначається як перебудова існуючих виробництв та об'єктів основного, допоміжного та обслуговувального виробництв, пов'язаних з удосконаленням виробництва чи зміною асортименту продукції, що виробляється, чи підвищенням техніко-економічних показників виробництва на основі інноваційних проектів.

Стратегія розширення виробництва пов'язана зі збільшенням випуску традиційної продукції або диверсифікації виробництва. Не вдаючись в суть диверсифікації, відмітимо, що вона може бути профільною і непрофільною. В разі, коли виникає потреба в непрофільній диверсифікації виробництва, то стратегія розширення виробництва стає найактуальнішою.

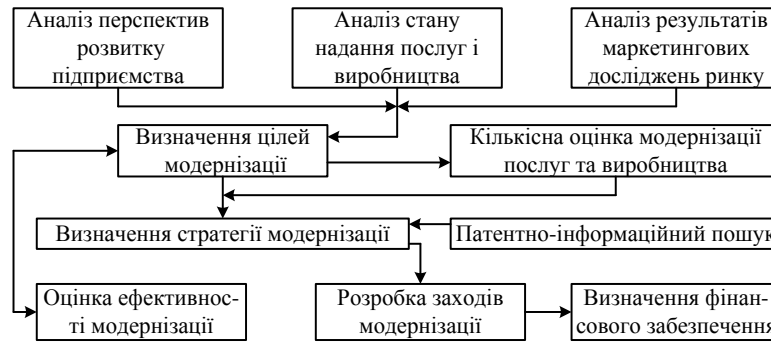

Рисунок 2 – Принципова блок-схема розробки плану модернізації виробництва

Ситуація, яка складається на практиці щодо розвитку виробничо-технічної бази, дає підстави вважати реконструкцію найбільш поширеною і узагальненою формою реалізації науково-технічного процесу на АТП. Вона охоплює процес розширення і технічного переоснащення виробничо-технічної бази діючих АТП. Реконструкція може забезпечити перехід від індивідуального технічного обслуговування і ремонту в рамках замкнутого технічного циклу окремого АТП до розвитку спеціалізованого виробництва і кооперативних форм зв'язків між виробничими підрозділами та створення індустріальної технології технічного обслуговування і ремонту АТЗ.

Таким чином, розвиток виробничої системи АТП передбачається, в значній мірі, через оновлення об'єктів основних виробничих фондів виробничо-технічної бази, шляхом реалізації відповідних проектів.

При цьому за власне проект оновлення виробничо-технічної бази АТП можна розглядувати відокремлені часовими межами інвестиційні заходи з виконання технологічної послідовності робіт для створення в рамках встановлених термінів та бюджетних обмежень оновленню об'єкта основних виробничих фондів АТП, наявність та використання якого необхідні для ефективної реалізації стратегічних цілей розвитку АТП.

Під продуктом проекту оновлення виробничо-технічної бази АТП будемо розуміти матеріальне втілення концепції та проектно-кошторисної документації оновленого об'єкта основних виробничих фондів.

Результатом проекту оновлення виробничо-технічної бази АТП, є можливість технічної експлуатації продукту вищезазначеного проекту.

Необхідно зазначити, що виробнича система, за умов прийняття АТП корпоративної стратегії диверсифікації відносно надання послуг з технічної підготовки може використовуватися повністю або частково для надання даних послуг іншим підприємствам. За цих обставин проект розвитку виробничої системи АТП, в загальному випадку, не є під-проектом проекту розвитку системи постачань послуг з технічної підготовки АТЗ АТП. Таким чином, за продукт проекту розвитку виробничої системи АТП через оновлення виробничо-технічної бази виступає фактичне використання результату проекту оновлення виробничо-технічної бази відповідно до концептуальних засад стратегічного розвитку виробничої системи АТП (вертикальна інтеграція або/і диверсифікація). Під результатом проекту розвитку виробничої системи АТП, в тому числі через оновлення виробничо-технічної бази, будемо розуміти задоволення потреб внутрішніх або/і зовнішніх клієнтів в послугах з технічної підготовки АТЗ з заданим рівнем ефективності на фазі експлуатації.

Управління змінами при формуванні уточнень концепції продукту проекту розвитку виробничої системи АТП – це цілеспрямований вплив, який полягає в плануванні, організації та контролю виконання дій, направлених на формування або уточненої концепції продукту проекту розвитку виробничої системи з урахуванням змін зовнішнього середовища та внутрішнього середовища організації (АТП). Очевидно, що концепція продукту може уточнюватись на всіх фазах життєвого циклу проекту розвитку виробничої системи, включно до фази експлуатації або відмови від експлуатації АТП і ліквідації як діючого бізнесу або за ліквідаційною вартістю.

Формування закінченої концепції продукту проекту розвитку виробничої системи на фазі реалізації життєвого циклу останнього – це представлення остаточної конфігурації продукту проекту виробничої системи відповідно до концептуальних засад стратегічного розвитку виробничої системи АТП. Зазначена конфігурація є результатом взаємного впливу дійсних на вісі завершення фази реалізації проекту оновлення виробничо-технічної бази, стратегічних цілей розвитку АТП, з одного боку, і результату проекту оновлення виробничо-технічної бази АТП, з іншого.

Основні виробничі фонди АТП, які були оновлені в процесі реалізації відповідних інвестиційних проектів, можуть мати більший термін життя ніж стратегії, впровадженню яких вони свого часу повинні були сприяти. Крім того, поширеною є ситуація, коли раніше обрана стратегія продовжує діяти, проте, в

умовах зовнішнього на внутрішнього середовища, що змінюється, її реалізація забезпечується відмінними від обраних раніше, засобами. Разом з тим, прийняті рішення щодо здійснення капіталовкладень як правило, не можна швидко змінити і, в подальшому, вони суттєво впливають на адаптаційні можливості організації. На практиці це призводить до того, що розроблення варіантів наступних стратегій і вибір раціональної повинен здійснюватися з урахуванням існуючих в організації виробничих потужностей. Проте, як правило, стратегія, що приймається, не в змозі забезпечити повне використання наявних ресурсів організації в цілому, і основних виробничих фондів зокрема. Це зумовить певні, часом значні витрати, які пов'язані з утриманням надлишкових виробничих потужностей або продажем основних виробничих фондів. Визначити суттєвість впливу на стратегічні плани організації результатів реалізації окремих інвестиційних проектів, можна застосувавши показники, що враховують стратегічні перспективи інвестиційних проектів [7, с.115].

Висновок. Виявлено відсутність єдиного категорійного апарату з управління проектами розвитку виробничих систем і виробничо-технічної бази АТП і, як наслідок, відсутність єдиного тлумачення відповідних понять учасниками даних проектів. На основі аналізу наукових інформаційних джерел запропоновано визначення проекту розвитку виробничо-технічної бази АТП, продукту і результату даного проекту. Проект оновлення виробничо-технічної бази АТП – це відокремлені часовими межами інвестиційні заходи з виконання технічної послідовності робіт для створення в рамках встановлених термінів та бюджетних обмежень оновленого об'єкта основних виробничих фондів АТП, наявність та використання якого необхідні для ефективної реалізації стратегічних цілей розвитку АТП. Продукти проекту оновлення виробничо-технічної бази АТП – це матеріальне втілення концепції та проектно-корисної документації оновленого об'єкта основних виробничих фондів. Результат проекту оновлення виробничо-технічної бази АТП – це можливість технічної експлуатації продукту вищезазначеного проекту.

Бібліографічний список використаної літератури

1. Ципес Г. П. Проекты и управление проектами в современной компании / Г. П. Ципес, А. С. Товб. – М - ЗАО «Олимп – Бизнес», 2009. – 409 с.
2. Грашина М. Основы управления проектами / М. Грашина, В. Дункан. – СПб.; Питер. – 2006. – 208 с.
3. Керівництво з питань проектного менеджменту : Пер. с англ./ під ред. С.Д. Бушуєва. – [2-ге вид. перер.]. – К. Видавничий дім «Деловая Україна». – 2000. – 198 с.
4. Забродин Ю. Управление нефтегазостроительными проектами / Забродин Ю., Котков В., Саруханов А. – М.: Экономика. – 2004. – 406 с.
5. Construction Extension to A Guide to the Project Management Body of Knowledge. PMBOK a Guide, - 2000 Edition , - 2003, PMS. 179 p.
- 6 Шарова О. С. Управління формуванням бачення продуктів проекту девелопменту на фазі проектування : автор дис. канд. техн. наук: спец. 05.13.22 – «Управління проект. та програм.» / Шарова О. С.; Київс. нац. ун-т будівн. і архіт. – К, 2011. – 30 с.
7. Воркут Т. А. Проектний аналіз : навч. посіб. / Т. А. Воркут. – К. : Укр. центр духовної культури, 2000. – 440 с.
8. Канарчук В. Є. Виробничі системи на транспорті : [підруч.] / В. Є. Канарчук, І. П. Курніков. – К. : Вища школа, 1997. – 359 с.

Биличенко В. В., Романюк С. А. Взаимосвязь проектов реализации стратегий развития производственных систем автомобильного транспорта и производственно-технической базы

Предложенные определения проекта развития производственно-технической базы автотранспортного предприятия, продукта и результата данного проекта. Установлена взаимосвязь проектов реализации стратегий производственных систем автомобильного транспорта и производственно-технической базы.

Ключевые слова: производственно-техническая база, стратегии развития, производственные системы транспорта.

Bilichenko V. V., Romanyuk S. O. Intercommunication of projects of realization of development strategies of production systems of motor transport and production-technical base

Determinations of development project of production-technical base of motor transport enterprise, product and project result are offered. Intercommunication of projects of strategies realization of the production systems of motor transport and production-technical base is set.

Keywords: production-technical base, strategies of development, production systems of transport.